

Vergi Bülteni 2024/14

Menkul Sermaye İratlarının Beyanı

26 Şubat 2024

Özet

2023 takvim yılında elde edilen menkul sermaye iratlarının beyanı ve “Hazır Beyan Sistemi”nin kullanımı.

Kapsam

1. Menkul Sermaye İradının Tanımı

Gelir Vergisi Kanunu’nun 75. maddesinde menkul sermaye iradı;

“Sahibinin ticari, zirai ve mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilebilen değerlerden müteşekkil sermaye dolayısıyla elde ettiği kâr payı, faiz, kira ve benzeri iratlar menkul sermaye iradidir.”

şeklinde tanımlanmıştır.

2. Menkul Sermaye İradı Sayılan Gelirler

- Her çeşit hisse senetlerinin kâr payları (temettü gelirleri)
- İştirak hisselerinden doğan kazançlar (Limited Şirket ortaklarının, iş ortaklıkları ortaklarının ve komanditerlerin kar payları ile kooperatiflerin dağıttıkları kazançlar)
- Kurumların idare meclisi başkan ve üyelerine verilen kâr payları
- Devlet Tahvili ve Hazine Bonosu faizleri ile diğer her türlü tahvil ve bono faizleri

- Her çeşit alacak faizleri
- Mevduat faizleri
- Hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen bedeller
- İştirak hisselerinin sahibi adına henüz tahakkuk etmemiş kâr paylarının devir ve temlik karşılığında alınan para ve ayınlar
- Her çeşit senetlerin iskonto edilmesi karşılığında alınan iskonto bedelleri
- Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları, kâr/zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları ve katılım bankalarının kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları
- Menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgelerine ödenen kâr payları
- Repo gelirleri
- Tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları, yardım sandıkları ile emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından çeşitli adlarla yapılan ödemeler.

3. Menkul Sermaye İratlarının Beyan Durumu (Tam Mükellefler İçin)

Yıllık beyanname ile beyan edilmesi gereken menkul sermaye iratlarından bazılarının beyan durumuna ilişkin özet tabloya aşağıda yer verilmiştir.

4. Yurt Dışında Yaşayan Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlarının Elde Ettikleri Menkul Sermaye İratlarının Beyanı

Çalışma veya oturma izni alarak altı aydan fazla bir süre yurt dışında yaşayan T.C. vatandaşları, Türkiye’de elde ettikleri vergi kesintisine tabi menkul sermaye iratları için tutarı ne olursa olsun beyanname vermeyeceklerdir.

Söz konusu kişilerin Türkiye’de elde ettikleri ve vergi kesintisine tabi tutulmamış menkul sermaye iratları için ise beyanname vermeleri gerekmektedir.

5. Beyan Sınırlarıyla İlgili Dikkat Edilecek Hususlar

- Tutarı ne olursa olsun beyana tabi olmayan gelirler, diğer gelirler nedeniyle verilen beyannameye de dahil edilmeyecektir.
- Aşağıdaki tabloda belirtilen 8.400 ve 150.000 liralık hadler birer istisna olmayıp, gelirin beyan edilip edilmeyeceğinin tespitinde dikkate alınacak hadlerdir. Söz konusu hadler tabloda belirtilen her bir gelir kalemi için ayrı ayrı değil, ilgili kalemler için toplu olarak dikkate alınacaktır.
- 8.400 ve 150.000 liralık hadlere tabi gelirlerin birlikte elde edilmesi durumunda, beyan edilecek gelir tutarının tespitinde her iki had de ilgili oldukları gelir kalemleri için ayrı ayrı dikkate alınacaktır.

6. Beyan Edilen Gelirden Yapılabilecek İndirimler

Beyan edilen menkul sermaye iradından indirilebilecek diğer bazı unsurlar aşağıda sayılmıştır.

a) Şahıs Sigorta Primleri

Beyan edilen gelirin %15’ini ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla, gelir sahibinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortalarına ödenen primlerin %50’si ile ölüm, kaza,

hastalık, sağlık, engellilik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleri beyan edilen gelirden indirilebilir.

Bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı paylarının beyan edilen gelirden indirimi mümkün değildir.

b) Eğitim ve Sağlık Harcamaları

Beyan edilen gelirin %10'unu aşmaması, Türkiye'de yapılması ve gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle belgelenmesi koşuluyla, mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olarak yapılan eğitim ve sağlık harcamaları beyan edilen gelirden indirilebilir.

c) Okul, Yurt ve Sağlık Tesisleri İçin Yapılan Bağış ve Yardımlar

Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağışlanan okul, sağlık tesisi ve yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi ile mülki idare amirlerinin izni ve denetimine tabi olarak yaptırılacak ibadethaneler ve Diyanet İşleri Başkanlığı denetiminde yaygın din eğitimi verilen tesislerin ve Gençlik ve Spor Bakanlığına ait gençlik merkezleri ile gençlik ve izcilik kamplarının inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımların tamamı beyan edilen gelirden indirilebilir.

d) Diğer Bazı Bağış ve Yardımlar

- Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler ile kamu yararına çalışan dernekler ve Bakanlar Kurulu'nca vergi muafiyeti tanınan vakıflara yıllık toplamı beyan edilen gelirin %5'ini aşmamak üzere, makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar.
- Yukarıda sayılan kurum ve kuruluşlar ile bilimsel araştırma faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan ya da Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca desteklenen veya desteklenmesi uygun görülen kültür ve sanat faaliyetleri, kültürel varlıkların korunması, yapımı amaçlı olarak yapılan bağış ve yardımlar.
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının; amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için %50'si.
- Cumhurbaşkanı başlatılan yardım kampanyalarına yapılan aynî veya nakdî bağışların tamamı.
- Türkiye Kızılay Derneğine makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımlar.
- Türkiye Yeşilay Cemiyetine makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımlar.
- Yüksek Öğretim Kanunu'na göre üniversiteler (vakıf üniversiteleri dahil) ile ileri teknoloji enstitülerine makbuz karşılığı yapılan bağış ve yardımlar.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu kapsamındaki ilköğretim kurumlarına yapılan nakdi bağışlar.
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna yapılan ayni ve nakdi bağışlar.
- TÜBİTAK'a yapılan nakdi bağışlar

- Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfına yapılan ayni ve nakdi bağışlar.
- Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanunu'na göre yapılan ayni ve nakdi bağışlar.
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumuna yapılan ayni ve nakdi bağışlar.
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'na göre yapılan bağış ve yardımlar.

7. Gelir Vergisi Tarifesi

2023 yılında elde edilen gelirlere uygulanacak vergi tarifesi aşağıdaki gibidir:

Gelir Dilimleri	Vergi Oranı (%)
70.000 TL'ye kadar	15
150.000 TL'nin 70.000 TL'si için 10.500 TL, fazlası	20
370.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL, (ücret gelirlerinde 550.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL), fazlası	27
1.900.000 TL'nin 370.000 TL'si için 85.900 TL, ücret gelirlerinde 1.900.000 TL'nin 550.000 TL'si için 134.500 TL), fazlası	35
1.900.000 TL'den fazlasının 1.900.000 TL'si için 621.400 TL, (ücret gelirlerinde 1.900.000 TL'den fazlasının 1.900.000 TL'si için 607.000 TL), fazlası	40

8. Beyanname Verme ve Hesaplanan Verginin Ödeme Zamanı

2023 yılında elde edilen beyana tabi menkul sermaye iratlarının, 2024 yılı Mart ayının **sonuna (Mart ayının son günü tatil olduğundan 1 Nisan akşamına)** kadar beyan edilmesi gerekmektedir.

Tahakkuk eden gelir vergisi, 2024 yılının Mart ve Temmuz aylarında iki eşit taksitte ödenecektir.

Hesaplanan vergi, mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine ödenebileceği gibi, vergi tahsiline yetkili banka şubelerine de ödenebilecektir.

9. M.S.İ. Üzerinden Kesilen Vergilerin Mahsubu

- Menkul sermaye iratları üzerinden kesilen vergilerden, beyannameye dahil edilen gelire isabet eden kısmı, beyanname üzerinden hesaplanan vergi tutarından mahsup edilir.
- Tam mükellef kurumlardan elde edilen kâr paylarının beyan edilmesi durumunda, beyan edilen tutar üzerinden hesaplanan gelir vergisinden, kâr paylarının dağıtımı aşamasında kurum bünyesinde yapılan vergi kesintisinin tamamının mahsup edilmesi gerekir.

10. Menkul Sermaye İratlarına İlişkin Beyannamenin “Hazır Beyan Sistemi” Kullanılarak Verilmesi

a) Hazır Beyan Sistemi Nedir?

“Hazır Beyan Sistemi” özü itibarıyla, Gelir İdaresi Başkanlığının mükellef hizmeti kapsamında başlattığı, başta menkul ve gayrimenkul sermaye iratları olmak üzere bazı gelirleri elde eden

mükelleflere ilişkin banka, tapu, sigorta şirketleri gibi üçüncü taraflardan elde edilen bilgiler kullanarak beyannamelerin Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından otomatik olarak doldurulduğu ve mükelleflerin onayına sunulduğu bir sistemdir.

b) Kimler Hazır Sistemini Kullanarak Beyanname Verebilir?

Sistemden gelirleri sadece ücret, gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve iratlardan veya bunların birkaçından veyahut tamamından oluşan gelir vergisi mükellefleri yararlanabilmektedir.

Sistem, hem yukarıda sayılan gelirleri nedeniyle gelir vergisi mükellefiyeti bulunanlara, hem de ilk defa mükellefiyet tesis ettirerek bu gelirler için beyanname verecekleri kapsamaktadır.

c) Uygulama Nasıl Olacaktır?

Gelir İdaresi Başkanlığınca, çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanarak oluşturulan beyanname internet ortamında gelir sahibinin onayına sunulacaktır.

Hazırlanan beyannamede bulunan tüm bilgilerin görüntülenmesi, doldurulması ve değiştirilmesi işlemleri kolay, hızlı ve kontrol edilebilir bir şekilde yapılabilecektir. Vergi hesaplama adımları ve tahakkuk bilgileri hesaplanmış bir şekilde hazırlanıp mükellefin onayına sunulacaktır.

Önceden hazırlanmış beyannamenin mükellef tarafından elektronik ortamda onaylanmasıyla beraber vergiye ilişkin tahakkuk işlemleri otomatik olarak gerçekleştirilecek ve tahakkuk fişi aynı anda elektronik ortamda gelir sahibine iletilecektir.

Hazır Beyan Sistemi'ne girişler Gelir İdaresi Başkanlığının internet adresi (www.gib.gov.tr) üzerinden yapılacaktır.

Mükellefler İnternet Vergi Dairesi şifrelerini kullanarak veya kendileri için hazırlanmış güvenlik sorularını cevaplayarak Sistem'e giriş yapabileceklerdir. İnternet Vergi Dairesi şifresi bulunmayanlar, Tebliğin ekinde yer alan Formu doldurup herhangi bir vergi dairesine bizzat başvurarak kullanıcı adı, şifre ve parola alabileceklerdir.

d) Sistemi Kullanmak Zorunlu mudur?

Sistemi kullanma zorunluluğu bulunmamaktadır. Beyannamenin vergi dairesine giderek elden veya beyanname düzenleme programı kullanılarak verilmesi de mümkündür.

e) Beyannamenin İçeriğinden Kim Sorumludur?

Gelir İdaresince hazırlanan ve İnternet Vergi Dairesi'nde onaya sunulan beyannamelerin gelir sahipleri tarafından kontrol edilmesi ve beyannamede eksiklik, hata veya yanlışlıkların bulunması halinde bunların düzeltilerek onaylanması gerekmektedir.

Onaylanan beyannamelerin içeriğinin doğruluğundan **gelir sahipleri** sorumludur.

Gelir İdaresi Başkanlığı her yıl “Menkul Sermaye İradı Elde Eden Mükellefler İçin Vergi Rehberi” yayımlamaktadır. 2023 gelirlerinin beyanına ilişkin Rehber Gelir İdaresinin internet sitesinde yer almaktadır.

**MENKUL SERMAYE İRATLARININ BEYAN DURUMUNA İLİŞKİN
ÖZET TABLO**

Menkul Sermaye İradının Türü	Beyan Durumu
Mevduat faizleri	Bu gelirler Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67. maddesi kapsamında vergi kesintisine tabi tutulmuş olmaları nedeniyle, tutarı ne olursa olsun beyana tabi değildir.
Katılım bankalarının ödenen kar payları	
01.01.2006 tarihinden itibaren ihraç edilen Devlet Tahvili ve Hazine bonolarının faiz gelirleri	
Repo Gelirleri	
Tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları, yardım sandıkları ile emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından yapılan ödemeler	Tutarı ne olursa olsun beyana tabi değildir.
Kurumlar vergisi mükelleflerince 31.12.1998 ve daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde edilen kazançların dağıtımı halinde, gerçek kişilerce elde edilen kâr payları	Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 62. maddesi kapsamında tutarı ne olursa olsun beyana tabi değildir.
Kurumların, kârlarını sermayeye eklemek suretiyle gerçekleştirdikleri kar dağıtım işlemleri sonucu gerçek kişi ortaklarca elde edilen kar payları	Tutarı ne olursa olsun beyana tabi değildir.
Kıyı bankacılığından (off-shore bankacılık) elde edilen faiz gelirleri	Tutarı 8.400 lirayı geçmesi halinde, elde edilen gelir tutarının tamamı beyana tabidir. Yukarıda belirtilen 8.400 liralık tutar istisna değil, gelir beyanının tespitinde dikkate alınacak haddir. Söz konusu had yanda belirtilen gelirlerin her biri için ayrı ayrı değil, elde edilen toplam gelir tutarı dikkate alınarak hesaplanır.
Hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen bedeller (01.01.2006 tarihinden önce ihraç/iktisap edilenler)	
İştirak hisselerinin sahibi adına henüz tahakkuk etmemiş kar paylarının devir ve temlik karşılığında alınan para ve ayınlar	
Her çeşit senetlerin iskonto edilmesi karşılığında alınan iskonto bedelleri	
Yurt dışından elde edilen diğer menkul	

sermaye iratları (faiz, repo, kâr payı v.b.)	
Her çeşit alacak faizleri	
01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen TL cinsi Devlet Tahvili ve Hazine bonosu faiz gelirleri	2023 yılı indirim oranı birden büyük çıkmıştır. Bu nedenle bu gelirler tutarına bakılmaksızın beyan edilmeyecektir.
01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen Devlet Tahvili ve Hazine Bonosu faizi gelirleri (döviz, altına veya başka bir değere endeksli)	İndirim oranı uygulanmayacak olup, toplam gelir tutarının 150.000 liralık beyan haddini aşması halinde, elde edilen gelir tutarının tamamı beyana tabidir.
Eurobondlardan elde edilen faiz gelirleri	İndirim oranı uygulanmayacak olup, toplam gelir tutarının 150.000 liralık beyan haddini aşması halinde, elde edilen gelir tutarının tamamı beyana tabidir.
1999–2002 tarihleri arasında sona eren hesap dönemlerinde elde edilen, kurumlar vergisinden istisna kazançlar ile yatırım indirimi istisnasından yararlanan kazançların dağıtımı halinde gerçek kişilerce elde edilen kar payları	Elde edilen kâr payının net tutarına bu tutarın 1/9'u ilave edilerek bulunacak tutarın yarısı gelir vergisinden istisnadır. Kalan tutarın 150.000 liralık sınırı aşması halinde ise beyanda bulunulması gerekmektedir.
Tam mükellef kurumlardan elde edilen kar payları	Elde edilen kâr payı brüt tutarının yarısı gelir vergisinden istisnadır. Kalan tutarın 150.000 liralık sınırı aşması halinde beyanda bulunulması gerekmektedir.
Kanuni ve iş merkezi yurt dışında bulunan anonim ve limited şirket niteliğindeki kurumlardan elde edilen kâr payları	Ödenmiş sermayenin en az % 50'sine sahip olunması ve kâr payının elde edildiği takvim yılına ilişkin yıllık gelir vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmesi şartıyla, kâr payının yarısı gelir vergisinden müstesnadır. Kalan tutarın 8.400 liralık sınırı aşması halinde beyanda bulunulması gerekmektedir.

Saygılarımızla,

Recep Bıyık
Mevzuat Eğitim ve Araştırma Başkanı
E-posta: recep.biyik@pwc.com